

Недооцінка самостійної роботи може призводити до психологічних наслідків «невизнання результату», з якими ми зіштовхуємося після додипломної освіти, яка переважно залишається в рамках інформаційного типу. Але успішна самостійна робота, як доводять педагоги і психологи, приводить до посилення внутрішньої мотивації, далі – до позитивних емоцій і самоповаги, таким чином набуваючи нових якостей виховної роботи, тобто це - виховання через навчання.

Навчання успішної самостійної роботи лікаря-інтерна натеper є найважливішим фактором, що формує майбутнього спеціаліста, який не буде виправдовуватися догмами «стоматологічної школи», а буде розвиватися самостійно відповідно до виклику ринку праці [2], і не лише на курсах підвищення кваліфікації та комерційно-орієнтованих конференціях, семінарах і майстер-класах.

Список використаної літератури

1. Філоненко М. М. Методика викладання у вищій медичній школі на засадах компетентнісного підходу: методичні рекомендації для викладачів та здобувачів наукового ступеня доктора філософії (PhD) ВМ(Ф)НЗ України / М. М. Філоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 88 с.
2. Шинкевич В. І. Покращення професійної підготовки лікарів-інтернів за рахунок додаткової інформації про медичні особливості популяції та умови праці / В. І. Шинкевич, О. А. Писаренко, К. О. Удальцова // Матеріали наук.-практ. конф. з міжнародною участю «Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах», 24.03.2016 р. / ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія». – Полтава, 2016. – С. 250-251.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Шумейко О.Г.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Увага автора статті сконцентрована на питаннях організації самостійної роботи студентів в умовах переходу до багаторівневої підготовки спеціалістів, що зумовлює потребу в дослідженні особливостей самостійної пізнавальної діяльності на різних рівнях та визначенні шляхів підвищення ефективності самостійної роботи, форм і методів її організації.

Ключові слова: навчальний процес, самостійна робота студента, зворотний зв'язок «студент-викладач».

Навчальний процес у вищій школі відповідно до засад Болонського процесу має бути спрямований на підготовку освіченого фахівця, який уміє ініціативно, творчо мислити, самостійно поповнювати свої знання і застосовувати їх у професійній діяльності.

Успіх підготовки фахівців залежить від багатьох факторів, одним із яких є самостійна робота студентів (СРС). В умовах кредитно-модульної системи навчання у ВНЗ значна частина навчального матеріалу виноситься на самостійне опрацювання студентами. Тому основним завданням викладача у вищій школі стає не репродуктивний виклад набору готових знань, а організація активної СРС.

Організація СРС є тією проблемою педагогічної теорії та практики, яка має давню історію, її вивченням займається широке коло дослідників. Але нині навчальна ситуація (соціальне ставлення, концептуальні основи, реальні умови, самі суб'єкти навчального процесу) значно змінилася. Відбувається перехід на багаторівневу підготовку спеціалістів, що вимагає як дослідження особливостей самостійної пізнавальної діяльності на різних рівнях, так і визначення шляхів підвищення ефективності СРС, форм і методів її організації.

Тривалий час у вищих навчальних закладах використовувалась інформативна методика викладання дисциплін. Вважалось, що студент тим більше знатиме, чим триваліші будуть лекції. Сьогодні перевага надається СРС - саме ця форма навчально-виховного процесу забезпечує оптимальне засвоєння дисципліни, дає високі результати в самовдосконаленні особистості. СРС є важливим засобом формування самостійності в здобутті знань, яка реалізується в самовиявленні внутрішньої потреби в знаннях, пізнавальних інтересах студентів.

В умовах тотальної інформатизації суспільства і постійно оновлюваної педагогічної системи проблема самостійності виходить на якісно новий рівень. Аналіз досліджень із проблеми використання інформаційних технологій у навчанні студентів дозволяє визначити основні напрями активного застосування інформаційних технологій у навчальному середовищі: розширення можливостей підвищення якості освіти, відкриття нових можливостей розвитку мислення студентів, підбір індивідуальних способів отримання знань шляхом самостійної роботи за допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій як фактора зближення сфери освіти з реальним світом, що поєднує традиційні та сучасні методи навчання і сприяє створенню єдиного освітнього інформаційного середовища.

Щоб виконати завдання, які постали перед вищою школою, потрібно вдосконалювати навчально-виховний процес, розробляти нові методи і форми взаємодії викладача і студента, стимулювати самостійну навчальну діяльність молоді, оскільки саме життя довело, що тільки ті знання, які людина набула самостійно, завдяки власному досвіду, думці й діям, стають справді її здобутком. Тому у вищих навчальних закладах останнім часом спостерігається тенденція до збільшення годин на самостійну роботу. Оволодіння вміннями та навичками самостійної діяльності стало найважливішою умовою здійснення безперервної освіти.

Досягнення цієї мети тісно пов'язане з посиленням ролі СРС в навчальному процесі. Сучасні програми Міністерства освіти і науки України для педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів відводять на СРС під керівництвом викладача від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального часу. Це є свідченням того, що СРС - це важливий резерв підвищення ефективності підготовки спеціалістів.

За своєю суттю самостійна робота є активною розумовою діяльністю студента, пов'язаною з виконанням навчального завдання. Наявність завдання і цільової установки на його виконання вважають характерними ознаками самостійної роботи. Завдання, які доводиться вирішувати студенту в навчальній діяльності, стосуються таких її сфер:

- засвоєння матеріалу теми, яка розглядається на лекції (робота з конспектом лекції, рекомендованою навчальною літературою);
- конспектування фундаментальних робіт відповідно до програми навчальної дисципліни;
- розв'язування задач, проведених дослідів тощо;
- підготовка рефератів, контрольних робіт, фіксованих виступів (доповідей) на семінарському занятті.

Усі ці елементи навчального процесу є самостійною роботою, оскільки студенти здійснюють їх певною мірою індивідуально, в позааудиторний час.

Самостійна робота – навчальна діяльність студента, спрямована на вивчення й оволодіння матеріалом навчального предмета без безпосередньої участі викладача.

На ефективність СРС значною мірою впливає керівництво нею викладача, яке охоплює:

- планування самостійної роботи студентів;
- формування в них потреб і мотивів до активної, творчої самостійної роботи;
- навчання студентів основам самостійної роботи;
- контроль за виконанням навчальних завдань.

Самостійна робота сприяє формуванню в студентів інтелектуальних якостей, необхідних майбутньому спеціалісту. Вона виховує в студентів стійкі навички постійного поповнення своїх знань, самоосвіти, сприяє розвитку працелюбності, організованості й ініціативи, випробовує його сили, перевіряє волю, дисциплінованість тощо.

Під час самостійної роботи студенти мають змогу краще використати свої індивідуальні здібності. Вони вивчають, конспектують літературні джерела, за потреби повторно перечитують їхні окремі розділи, абзаци, звертаються до відповідних довідників і словників. Усе це сприяє глибокому осмисленню навчального матеріалу, виробляє в студентів цілеспрямованість у здобутті знань, самостійність мислення. Самостійна робота здійснює і виховний вплив на студентів, сприяючи формуванню і розвитку необхідних моральних якостей.

Види самостійної діяльності студентів

Мета	Види самостійної діяльності студентів
Первинне оволодіння знаннями	Читання підручника, першоджерел, додаткової літератури; складання плану; конспектування прочитаного, графічне зображення тексту; виписка, робота зі словником, довідником; ознайомлення з нормативними документами і спостереження
Закріплення і систематизація знань	Робота з конспектом лекцій, робота з підручником, першоджерелами, складання плану, відповідь на запропоновані запитання; складання таблиць, графіків, схем; вивчення нормативної документації; відповідь на контрольні запитання; підготовка до виступів на семінарах, підготовка рефератів, доповідей, складання бібліографії
Застосування знань, формування вмінь	Розв'язання задач і вправ за зразком, виконання графічних робіт, розв'язання ситуативних виробничих задач, підготовка до ділових ігор; підготовка курсових, дипломних робіт, робота на комп'ютері, дослідно-пошукова робота

У сучасних умовах перед педагогічними працівниками стоїть низка завдань із метою максимального наповнення навчальним матеріалом у організації СРС, зокрема – створення електронного навчально-методичного посібника як носія навчально-наукового змісту навчальної дисципліни, який відповідає вимогам професійної підготовки майбутніх фахівців.

Організація самостійної роботи в різних типологічних студентських групах передбачає особистісно-орієнтований підхід: для слабо встигаючих потрібно створювати спеціальні ситуації успіху шляхом добору таких завдань, які вони в цей момент зможуть виконати, і активного заохочення; для сильних студентів важливо забезпечити можливість отримувати радість подолання особливих ускладнень при розв'язанні завдань підвищеної складності, тобто досягти відповідності рівня складності навчального завдання рівню можливостей тієї чи іншої типологічної групи.

Контроль за результатами СРС – це невід'ємна складова частина навчально-виховного процесу, що має на меті забезпечити зворотний зв'язок «студент-викладач» і виявити на основі цього правильність її організації. Мета контролю СРС – допомогти їм методично правильно, з мінімальними затратами часу самостійно засвоювати теоретичний матеріал і здобувати навички розв'язання певного рівня завдань з навчальних дисциплін.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що найпоширенішою точкою зору на виконання самостійної роботи є твердження про необхідність її організації в умовах особистісно-орієнтованого підходу. Отже, в організації самостійної роботи насамперед слід виявити індивідуальні особливості студентів і зіставляти виявлені закономірності функціонування пізнавальних процесів з оптимальними умовами їхнього перебігу.

Список використаної літератури

1. Атаманчук Ю. Стан організації самостійної роботи студентів ВНЗ / Ю. Атаманчук // Рідна школа. – 2008. – № 6. – С. 46-48.
2. Купісевич Ч. Основы общей дидактики / Ч. Купісевич. – М. : Высшая школа, 1986. – 368 с.
3. Демченко О. Реалізація основних підходів, методів та форм організації самостійної роботи у сучасній педагогічній практиці / О. Демченко // Рідна школа. – 2006. – № 7. – С. 19-21.